

Beoordeelmijnleraar over de schreef

In een recente uitspraak (10/2/2009) heeft het College Bescherming Persoonsgegevens de website Beoordeelmijnleraar.nl tot de orde geroepen.^{1,2} De lerarenvakbond AOb vond het geen manier dat leraren **in het openbaar** met naam en toenaam op deze website door hun leerlingen geëvalueerd werden.³ Het College acht het inderdaad onrechtmatig dat Jan Alleman zomaar evaluatiegegevens over leraar X kan inzien en dat men zelfs via een zoekmachine (zoals Google) gegevens over leraar X kan raadplegen. De webmaster heeft dit inmiddels geblokkeerd. De gegevens over leraar X zijn van nu af aan uitsluitend toegankelijk voor sitebezoekers die zich als belanghebbende van de desbetreffende school hebben laten registreren. Tot zover kan iedereen tevreden zijn.

Maar het College gaat nog een stap verder. Twee docenten van wie evaluatiegegevens zonder hun toestemming op de website gepubliceerd waren, hadden de webmaster verzocht hun gegevens te verwijderen. De webmaster was daartoe niet bereid. Het College concludeert dat deze weigering onrechtmatig is. 'Omdat het (...) mogelijk is anonieme beoordelingen te geven en omdat de doelgroep uit minderjarige leerlingen bestaat (...), dient de [webmaster] (...) aanvullende maatregelen te treffen om de persoonsgegevens op een behoorlijke en zorgvuldige wijze te (blijven) verwerken'. In dat verband moet de webmaster 'gehoor geven aan elk individueel verzoek om verwijdering van persoonsgegevens' (p.10). De gegevens van de twee klagers zijn inmiddels verwijderd. Maar is het eigenlijk wel redelijk dat leerlingen zozeer worden gekortwiek in de behartiging van hun belangen?

Op een gemiddelde school zijn er altijd wel één of twee leraren die in de ogen van leerlingen incompetent zijn voor het vervullen van de taken die hun zijn opgedragen. Het risico dat er incompetente leraren voor de klas staan, is groter geworden sinds de schoolleiding ook onbevoegde leraren mag inzetten. Het is dan van groot belang dat leerlingen de schoolleiding en de medezeggenschapsorganen kunnen confronteren met hun perceptie dat leraar X incompetent is. Daarmee is niet gezegd dat leraar X inderdaad incompetent is, maar het is wel een belangrijk signaal als een aanmerkelijk aantal leerlingen blijkt de website Beoordeelmijnleraar **van mening is** dat leraar X incompetent is. Dat signaal dient te worden opgevat als een relevante hypothese die nader getoetst moet worden. Het gevolg van de uitspraak van het College is nu dat incompetente leraren het recht hebben hun evaluatiegegevens van de website te doen verwijderen en het signaal aldus ongedaan te maken.

Argumenten van het College	Contra-argumenten van de webmaster
a) In veel gevallen worden de beoordelingen <i>anoniem</i> gegeven. De evaluatiegegevens kunnen dus vervuild worden door beoordelaars die geen onderwijs van leraar X genieten of genoten hebben. Het risico bestaat dat buitenstaanders negatieve beoordelingen geven, enkel en alleen om de betrokken leraar te pesten (p.9). [<i>wh</i> : Ook is het denkbaar dat buitenstaanders op deze wijze, uit loyaliteit met campagnevoerders, steun willen geven aan een negatieve feedbackcampagne gericht tegen leraar X.]	a) Dankzij de anonimiteit hoeven beoordelaars van hun negatieve oordeel geen repercussies te vrezen voor henzelf of voor hun klas. 'Juist de anonimiteit weerhoudt de leraar ervan gebruik te maken van de onevenwichtige (macht)verhouding tussen leerling en leraar. (...) Het is onrealistisch te denken dat leerlingen zonder anonimiteit een eerlijke mening over de leraar (zullen) geven, waar ze dat anoniem wel doen' (p.9).
b) De meeste beoordelaars zijn <i>minderjarig</i> . Van minderjarigen wordt 'algemeen aangenomen dat zij de gevolgen van hun handelen nog niet ten volle kunnen overzien' (p.9). Er bestaat dus het risico dat zij negatiever oordelen dan zij zouden hebben gedaan als zij ten volle hadden kunnen overzien welke gevolgen hun negatieve oordeel voor leraar X zou kunnen hebben.	b) De site 'is een platform voor leerlingen om te horen en gehoord te worden. Iedereen wil gehoord worden, zeker wanneer het gaat om belangrijke zaken zoals onderwijs.' De site ondersteunt 'de manier waarop leerlingen en leraren naar het onderwijssysteem kijken. De site kan dienst doen ter oriëntatie van de leerling, wat leidt tot wenselijke communicatie, interactie en verhoogde transparantie' (p.4).
c) Leerlingen hebben ook andere manieren om 'met elkaar te praten over hun ervaringen met bepaalde leraren: (...) op het schoolplein, of met behulp van bijvoorbeeld e-mail of andere communicatiemiddelen' (p.8).	c) De site bevordert niet alleen de communicatie tussen leerlingen, maar kan ook 'een nuttig middel zijn voor leraren die adviezen van (de) 'klanten' onder ogen willen zien. Beoordeelmijnleraar kan een klankbord en een kwaliteitskaart zijn' van de geleverde diensten (p.5).

Heeft de webmaster een gerechtvaardigd belang om de evaluatiegegevens van de incompetente leraar X te publiceren en om deze gegevens niet te verwijderen als leraar X dat wil? In bovenstaande tabel heb ik

de argumenten van het College en van de webmaster samengevat. Het College concludeert dat evaluatiegegevens moeten worden verwijderd zodra leraar X dat verlangt (p.10). De webmaster heeft in antwoord daarop toegezegd 'dat hij de gegevens betreffende leraren zal verwijderen indien zij bijzondere persoonlijke omstandigheden aanvoeren die de verwerking in hun specifieke geval onrechtvaardig maken' (p.7).

Ik ben geneigd de webmaster gelijk te geven. Als leraar X door een aanmerkelijk aantal leerlingen negatief wordt beoordeeld op de website, is het in het belang van de leerlingen dat hun vertegenwoordigers campagne voeren opdat de schoolleiding nader onderzoek verricht: is leraar X competent voor de taken die hem of haar zijn opgedragen? Daartoe moeten de evaluaties die door leerlingen op de website zijn ingebracht, ter kennis van de schoolleiding en de medezeggenschapsorganen worden gebracht. Want naar aanleiding daarvan moet de schoolleiding besluiten dat nader onderzoek gewenst is. Zolang dat nader onderzoek nog niet verricht is, weegt het belang van de leraar (die de onprettige gegevens wil doen verwijderen) niet op tegen het belang van de leerlingen (die menen dat de schoolleiding nader onderzoek moet verrichten en de uitkomsten ervan ter kennis van de medezeggenschapsorganen moet brengen).

Maar leraar X zou ook zelf een nader onderzoek kunnen entameren. Hij of zij kan zelf het initiatief nemen om een enquête af te nemen in de klassen waaraan hij of zij les geeft. Als leraar X daarin veel beter scoort dan de gegevens op de website suggereren, kan hij/zij bij de webmaster aanvoeren dat handhaving van de site-gegevens onrechtvaardig is. Om zich van alle blaam te zuiveren, zou hij/zij de nieuwe gegevens ook aan de leerlingen zelf ter kennis kunnen brengen.

Wes Holleman
weblog onderwijs 21-2-2009
<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ http://www.cbpweb.nl/downloads_uit/z2008-00583.pdf?refer=true&theme=purple

² <http://www2.beoordeelmijnleraar.nl/bml.php>

³ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=258>